

Ortaokul Kademesinde Kaynaştırma Eğitimi Gören ğrencilerin Uyum Becerilerine İlişkin Görüşler: Bir Durum alışması

Ayşegül AYDOĞDU^a, Aysu Nur BENLİ^b, Rabia KAPUCU^{*c}

Makale Bilgisi

DOI:

Makale Geçmişi:

Geliş 13.01.2020

Düzeltme

Kabul 17.06.2020

Anahtar Kelimeler:

Kaynaştırma eğitimi,
Sosyal uyum becerileri,
Akademik uyum becerileri.

Makale Türü:

Araştırma Makalesi

z

Araştırmanın amacı, ortaokul kademesinde kaynaştırma eğitimi gören öğrencilerin uyum becerine ilişkin bir devlet okulu programında ğretmen, veli ve ğrenci görüşleri belirlemektir. Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bir devlet okulunda eğitim gören kaynaştırma ğrencilerinin akademik ve sosyal uyum becerileri branş öğretmenleri, birlikte eğitim gördüğü normal gelişim gösteren akranları ve velileri gözünden inceleme yapılmıştır. Araştırma sonucunda branş öğretmenleri sosyal uyum ve kabul açısından kaynaştırma öğrencileriyle problem yaşamadıklarını dile getirilmiştir. Araştırmaya katılan veliler ise kaynaştırma eğitimi gören çocuklarının arkadaşları ve etrafındaki kişiler ile iletişimlerinin iyi olduğunu, sosyal açıdan hiçbir sıkıntı yaşanmadığını, kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi sahibi olmadıklarını söylemişlerdir. Bu görüşler doğrultusunda branş öğretmenlerine kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim verilmeli ve velilere de kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Opinions Regarding the Adaptation Skills of the Students Receiving Mainstreaming in the Secondary School: A Case Study

Article Information

DOI:

Article History:

Received 13.01.2020

Revised

Accepted 17.06.2020

Keywords:

Inclusive education,
Social cohesion,
Academic cohesion skills.

Article Type:

Research Article

Abstract

The aim of the study is to investigate the situation of students, teachers, parents and students' opinions about the adaptation skills of the students who are educated at the secondary level. Qualitative research method was used in this research as a result of the research, they stated that they did not have any problems with the inclusion students in terms of social cohesion and acceptance. According to the opinions of their peers who attended the same research, they stated that they did not see their friends receiving inclusion education differently from them, that they were socially compatible, that they answered the questions of their teachers academically and that they only experienced problems in their behavior at some times. In line with these opinions, in-service training related to inclusion training should be given to branch teachers and it was reached to the idea that inclusion students should be given behavior improvement training.

*İlgili Yazar: rabiakapucu.rk@gmail.com

^a Yksek Lisans ğrencisi, Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0001-6325-4663>

^bYksek Lisans ğrencisi, Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, , <https://orcid.org/0000-0002-7890-4857>

^c Yüksek Lisans ğrencisi, Bartın Üniversitesi, Bartın, Türkiye, <https://orcid.org/0000-0002-5087-4254>

Giriş

Eğitim, bir toplumun çağın gereksinimlerine ayak uydurmasını ve o toplumun devamlılığını sağlayan en önemli unsurdur. Eğitim diğer yandan da tüm toplumlar tarafından özellikle bilim alanında takip edilmeyi sağlayan etkili bir öğedir. Eğitimin başarısının ve etkisinin artması için toplumun tüm bireylerini kendi sistemine ,dahil etmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda eğitim toplumdaki tüm bireylere eşit sağlanmalıdır. Fakat bir toplumu oluşturan bireylerin hepsi aynı yeterlilik düzeyine sahip değildir. Her birey kendine özgü öğrenme özelliklerine ve hızına, bedensel yapıya ve işlevlere, duygusal özelliklere sahiptir. Bu durum toplumun pek çok yerinde aile, arkadaş öğretmen bazen de yönetici olarak karşı karşıya kaldığımız (Cavkaytar,2017) normal yeterlik düzeyine sahip olmayan bireylerin toplumdan dışlanacağı anlamına gelmemelidir. Normal yeterlilik düzey ile bireyin yeterlilik düzeyi arasındaki fark belli bir sınırnın altındaysa çocuk genel eğitimden yararlanabilmektedir. Ancak bu farklılıkları, belli bir düzeyin üstünde olan öğrencilerde genel eğitim hizmeti yetersiz kalmaktadır. Bu bireylere gelişimsel beceriler kazandırabilmek amacıyla daha farklı, ayrıcalıklı özel eğitimler verilmesi gerekmektedir. Bu eğitimlerin verilmesi ise devletin en önemli görevlerinden biridir (Topçu & Katılmış, 2013).

İnsan hakları, çağdaş eğitim, eğitimde fırsat eşitliği, demokratik toplum gibi kavramlar göz önüne alındığında, her devletin özel gereksinime sahip bireylerin eğitimlerini sağlaması devlet politikasının önemli görevlerinden biri olmuştur (Metin, 2013). Türkiye Cumhuriyeti anayasasının 42. maddesine bakıldığında “Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmesi amacı ile burslar ve başka yollar ile gerekli düzenlemeleri yapar. Devlet durumları sebebi ile özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.” hükmüne rastlanmaktadır. Bu hükümde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının eğitimden ve öğretimden yaralanma hakkına sahip olduğu ve fırsat eşitliğine vurgu yapılmıştır. Ayrıca özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ihtiyaçlarına yönelik yönlendirmelerin yapılacağı ve tedbirlerin alınacağı ifade edilmiştir (Çetinkaya, 2012).

Amerika Birleşik Devletleri’nde başlayan kaynaştırma uygulamaları zamanla yaygınlaşmış ve pek çok ülkenin eğitim politikasında yerini almıştır (OECD, 1995). Kaynaştırma uygulamaları 1983 yılında Türkiye’de çıkarılan “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Yasası” ile özel eğitim literatürüne girmiştir. 1988’de uluslararası literatürdeki anlamıyla “Özel Gereksinimli Çocukların Normal Sınıflarda Kaynaştırılması Yoluyla Eğitim” kongresinde ele alınmıştır. 1990 yılında XIII Millî Eğitim Şûrası düzenlenmiş ve bu şûrada verilen kararlar doğrultusunda 1991 yılında düzenlenen 1. Özel Eğitim Konseyinde kaynaştırma programının yaygın olarak uygulanması kararlaştırılmıştır. Bu kararlar doğrultusunda ülke genelinde 12 ilde kaynaştırma eğitimine yönelik pilot çalışma yapılmış bu çalışmaya öğrencilerin, ailelerin ve eğitimeilerin katılımı sağlanmıştır. 1997 yılında yayınlanan 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamedeki hükümler temel alınarak 2006 yılında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğiyle (ÖEHY) özel gereksinimli çocuklara okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilmiştir.İlgili yönetmelik ile kaynaştırma eğitimi “özel gereksinimli bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlamak

suretiyle normal gelişim gösteren akranlarıyla yaygın eğitim kurumlarında eğitimlerini sürdürmesi” olarak tanımlanmıştır.

Özel gereksinimli bireylerin yetersizlik türlerine ve yetersizlik derecelerine göre farklı eğitim ortamları vardır. Bu ortamlar, en az kısıtlayıcı ortamlardan başlayarak yatılı özel eğitim kurumlarına yani en kısıtlayıcı ortamlara kadar geniş bir yelpazeden oluşmaktadır (Ataman, 2011). Bu ortamlardan en az kısıtlayıcısı kaynaştırma eğitimidir. Kaynaştırma eğitimi, bütün öğrencilerin akranlarıyla birlikte deneyimlerin paylaşma süreci ve yaşadığı ortamda en nitelikli eğitim almasını sağlayan bir eğitim modelidir (Sucuoğlu, 2006). Kaynaştırma özel gereksinimli çocuklar ve normal gelişim gösteren akranlarının birlikte öğrenmeleri ve yaşamaları amacıyla, her iki gruptaki çocuk içinde yarar sağlayan bir eğitim modelidir (Villa & Thusand, 1995).

Yapılan çalışmalarda normal sınıf içerisinde yaşlılarıyla eğitim alma fırsatına sahip olan özel gereksinimli çocukların, sosyalleşme açısından olumlu etkilendikleri görülmüştür (Alexandrovna, 2013). Çünkü özel gelişim gösteren bireyler, normal gelişim gösteren akranları ile bir arada olduğunda motivasyonları artmakta ve akranlarından davranış öğrenebilmektedir (Cargan & Schmidt, 2011). Fakat kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli bireylerin ve normal gelişim gösteren akranlarının fiziksel birlikteliğinin dışında ek düzenlemeler gerektirir (Kargın, Güldenoğlu ve Şahin, 2010). Bu düzenlemeler şu şekilde ifade edilebilir: Öğretmen ve öğrencilere sunulan destek eğitim hizmetleri, fiziksel altyapı düzenlemeleri, materyal destekleri, özel gereksinim gerektiren çocuğun etkileşimde bulunduğu okulun içi ve dışı olmak üzere, tüm çevre düzenlenmeli ve iletişimde olduğu kişilerle iş birliği içerisinde yardımcı olunmalıdır. Başarılı bir kaynaştırma için yapılan her düzenleme bu eğitimin gerektirdiği temel şartların özenle sağlanmasını gerektirmektedir.

Kaynaştırmanın başarısında en önemli öge ise öğretmendir. Çünkü öğretmenler çocukların eğitimlerinin devam etmesini sağlayan ve aynı zamanda çocuklara verilmesi gereken eğitim programının uygulanmasından ve başarılarından en az ailesi kadar sorumlu bireylerdir. Bu sebeple öğretmenlerin öncelikle öğrencilere yönelik olumlu tutumlara sahip olmaları gerekmekte (Chubon, 1982; Combs ve Harper, 1967) ve sınıftaki her öğrencinin kıymetli olduğunun bilincinde olmalıdır. Öğretmen öğrencilerine davranışları ile örnek olmalı ve bireysel farklılıklara saygı göstermelidir (Horne, 1985). Öğretmenin sınıfta kabul edici bir tavır sergilemesi, çocuklarda güven duygusu oluşturacak ve öğrenme isteği ortaya çıkacaktır (Brophy, Good ve Nedler, 1979). Özel gereksinimli bireylerin toplumda sosyal olarak var olabilmesini ve toplum tarafından kabul görmesinin sağlanması, aynı zamanda da toplumun eğitilmesi büyük oranda öğretmene bağlıdır. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik olumsuz tutumlarının olması, kaynaştırma eğitiminin başarısız olmasına, eğitim sürecinde problemlere, özel gereksinimli bireylerin gelişiminin olumsuz yönde etkilemesine ve toplum hayatında bağımsız yaşayabilmesi için gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmamasına yol açmaktadır. Bu nedenle öğretmen yetiştirme programları olumlu tutum geliştirmede kritik öneme sahiptir (Richmond, 2009).

Kaynaştırma eğitimi son yıllarda eğitim programında önem kazanan bir eğitim hâline gelmiştir. Öğretmenlerin eğitim hayatına başladıklarında kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterli bilgi ve beceri donanımına sahip olmalıdır. Çünkü meslek hayatlarında kaynaştırma eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerle karşılaştıklarında, bu bireylere rehberlik yapmaları gerekmektedir. Yeterli bilgi ve donanıma sahip olan öğretmen, öğrencilerin kaynaştırma eğitiminin başarılı olmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda ilgili alan yazıya katkı sağlamak amacıyla kaynaştırma eğitime yönelik nitel araştırma yöntemi kullanılarak bu çalışma yürütülmüştür.

Amaç

Bu araştırmanın amacı kaynaştırma eğitimi alan ortaokul kademesindeki öğrencilerin sosyal ve akademik uyum becerileri hakkında öğretmen, veli ve normal gelişim gösteren akranlarının görüşlerini saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda belirlenen alt amaçlar şunlardır:

1. Velilerin, ortaokul branş öğretmenlerinin akranların kaynaştırma eğitimi alan öğrencilerin uyum becerilerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi.
2. Branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi.
3. Kaynaştırma öğrencilerinin derslerine girmekte olan branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi konusundaki yetersizliklerinin belirlenmesi.
4. Velilerinin çocuklarının kaynaştırma eğitimi hakkındaki fikirlerinin belirlenmesi.
5. Veli, öğretmen ve öğrencilerin kaynaştırma eğitimiyle ilgili kullandıkları metaforların belirlenmesi.

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan özel durum çalışması yapılmıştır. Bu yöntemle, bir veya birkaç duruma ilişkin etkenler bütüncül bir yaklaşımla araştırılıp, ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve ilgili durumdan nasıl etkilendiklerini derinlemesine incelenmiştir (Yıldırım, 2006). Özel durum yönteminin en belirgin özelliği, güncel bir olgu, olay, durum, birey ve gruplar üzerinde odaklanıp derinlemesine incelemeye olanak sağlamasıdır. Yani araştırmacının araştırılan konuyla ilgili önyargılara sahip olmadan konunun etraflıca incelenmeye olanak sağlamasıdır (Ekiz,2009). Bu çalışmada öğretmenlerin, kaynaştırma öğrencisi olan velilerin, kaynaştırma öğrencilerin ve normal gelişim gösteren akran öğrencilerin kaynaştırma eğitime yönelik görüşlerin, sosyal uyum ve akademik uyum becerilerinin tarafsız bir şekilde incelenip ortaya çıkarılması amaçlandığından özel durum yöntemi araştırmacılar tarafından uygun görülmüştür.

Çalışma Grubu

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme yönteminde amaç seçilen durumlar bağlamında doğa ve toplum olaylarını ya da olgularını anlamaya ve bunlar arasındaki ilişkileri keşfetmeye ve açıklama çalışmaktadır (Büyüköztürk vd., 2012). Amaçlı

örnekleme yöntemlerimden ölçüt örnekleme daha önceden belirlenmiş bazı önem ölçütlerini karşılayan durumlarda çalışmak ve gözden geçirmektir (Patton, 2014). Kaynaştırma öğrencisi içinde etkileşim içinde olma durumu bu araştırmada ölçüt olarak alınmıştır. Bu araştırma Bartın ilinin Amasra ilçesinin bir devlet okulunda eğitim görmekte olan 5 kaynaştırma öğrencisi, 6 normal gelişim gösteren akran, kaynaştırma öğrencisinin derslerine giren 7 branş öğretmeni ve 4 kaynaştırma öğrencisi velisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunda bulunan veli, öğretmen, öğrenci ve kaynaştırma öğrencilerine rastlantısal olarak verilen kodlar demografik özellikler ile birlikte Tablo 1 de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı Kod Tablosu

Katılımcı sayısı (n= 16)				
	Cinsiyet	Mezun olunan okul kademesi	Meslek	Kod
Veli	Kadın	İlkokul mezunu	Ev hanımı	V1
	Kadın	İlkokul mezunu	Ev hanımı	V2
	Kadın	Lise mezunu	Öğrenci	V3
	Erkek	Lise mezunu	İşçi	V4
	Cinsiyet	Okul Kademesi	Yaş	Kod
Öğrenci	Kız	5.sınıf öğrencisi	10	A1
	Erkek	5.sınıf öğrencisi	10	A2
	Kız	7.sınıf öğrencisi	13	A3
	Erkek	7.sınıf öğrencisi	12	A4
	Kız	8. sınıf öğrencisi	13	A5
	Erkek	8.sınıf öğrencisi	12	A6
	Cinsiyet	Branş	Hizmet yılı	Kod
Öğretmen	Erkek	İngilizce Öğretmeni	15	Ö1
	Kadın	Türkçe Öğretmeni	18	Ö2
	Kadın	Özel Eğitim Öğretmeni	1	Ö3
	Kadın	Sosyal Bilimler Öğretmeni	3	Ö4
	Kadın	Matematik öğretmeni	8	Ö5
	Kadın	Bilişim Teknolojileri Öğretmeni	1	Ö6

Verilerin Toplanması

Veriler toplanmadan önce literatür taraması yapılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda araştırmacılar tarafından öğretmen, normal gelişim gösteren akran ve veli için görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlandıktan sonra formun geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla bir profesör ve alanında uzman bir öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Uzman görüşü sonrasında alınan dönütler doğrultusunda form yeniden düzenlenip uygulamaya konulmuştur. Uygulama formuna Ek-1' de yer verilmiştir. Uygulama sırasında hazırlanan görüşme formu temel alınarak

yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Her bir görüşme farklı zaman dilimlerinde bireysel olarak gerçekleştirilmiş olmakla birlikte 30 ila 45 dakika sürmüştür. Katılımcılar tarafından verilen cevaplar yazılı olarak kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, literatür taraması sonucunda ve araştırma esnasında oluşan temalarla verilerin analizinin yapılmasıdır (İşisağ & Demirel, 2010). Betimsel analiz yapılırken sorulara verilen cevaplar kod olarak kullanılmıştır. Elde edilen verilerin güvenilirliğinin sağlanması için analiz iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapıldıktan sonra birleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmada kullanılan veri analizi tekniklerine bağlı kalınarak, araştırmanın amacı doğrultusunda hazırlanan sorulara yönelik olarak, araştırmanın bu bölümünde, bulgulara ilişkin temalar ve alt temalar aynı zamanda bulguları destekleyici örneklere yer verilmiştir.

Kaynaştırma Eğitimi Alan Öğrencilerin Uyum Becerilerinin Veli Öğretmen ve Akran Gözünden Değerlendirilmesi

Tablo 2. Sosyal Uyum Becerileri Değerlendirilmesi

Görüş	Katılımcılar	n
Olumlu olarak değerlendirenler	V1, V2, V3 Ö1, Ö2, Ö3, Ö5 A1, A2 A3, A4, A5	12
Olumsuz olarak değerlendirenler	V4 Ö4, Ö6 A6	4

Tablo 3. Akademik Uyum Becerileri Değerlendirilmesi

Görüş	Katılımcılar	n
Olumlu olarak değerlendirenler	V1, V3 Ö5 A1, A5	5
Olumsuz olarak değerlendirenler	V2, V4 Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6 A4, A6	11

Araştırmaya katılan veliler çocuklarının genel anlamda aile içinde ve arkadaşları ile iletişiminin iyi olduğunu sadece anlık çekingelik yaşadıklarını bunların tüm çocukların yaşadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir.

V1 kodlu veli katılımcı “... köyde arkadaşlarıyla komşularımızla çok iyi anlaşır. Onlarla uzun uzun konuşur. ...özel olarak onunla ilgilenildiği zaman derslerine çok çalışıyor.” şeklinde ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan օđretmenler genel anlamda sosyal uyum açısından kaynaştırma օđrencileri ile problem yaşamadıklarını, akademik anlamda ise onların duzeylerine uygun eğitim vermekte kendilerini yetersiz hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Ö1 kodlu օđretmen kaynaştırma eğitiminde kaynaştırma օđrencisi ile problem yaşadığını belirtmiştir. Ö1 kodlu օđretmen “Evet yaşıyorum. Çünkü gelişim duzeyleri diğer օđrencilerin altında. Bu yüzden օđretilmesi gereken beceri ve davranışları օđrenmede geride kalıyor. Ben de bunu ifade etmekte sıkıntılar yaşıyorum. Mesela İngilizce cümle kurmada zorlanıyorlar. Çoğunlukla kelime düzeyinde bilgi edinebiliyorlar. Sosyal açıdan sınıf arkadaşlarını ve beni rahatsız etmez.”

Ö2 kodlu օđretmen “Sınıf uyumlarında asla sorun yaşamıyorum. O çocuktan ona göre davranış beklerseniz her şey yağ gibi akar gider. Kaynaştırma օđrencilerine sınıf ortamlarında bilgi olarak pek bir şey verilmediği bir gerçek. Ancak ocuklarda fazla bir şey verilemezken bir de akranlarından ayırmak, sosyal açıdan onları olumsuz etkiler. Her ocuğun akranları ile bir arada olması en doğal hakkıdır.”

Ö3 kodlu օđretmen “Sosyal anlamda bir problem yaşamıyorlar. Fakat akademik seviyelerde problem yaşayabiliyorlar. Her kaynaştırma օđrencisinin օđrenme programı bireyseldir. Bu sebeple her օđrencinin seviyesi farklı seviyede oluyor. Kaynaştırma olmayan օđrencilere farklı konu anlatıldığında kaynaştırma օđrencileri durumdan, olaydan ya da konudan habersiz şaşkın bakıyorlar. Onlara daha basit düzeyde anlatılmasa da hepsinin hazırbulunuşlukları farklı olduğundan bireysel tek tek ilgilenmek oldukça zor oluyor. Bazen teneffüsten fedakrlık yapmak gerekebiliyor.”

Ö4 kodlu օđretmen ise “Kaynaştırma օđrencileri normal օđrenciler arasında uyum sağlama konusunda sorun yaşıyorlar var olan eksik yönlerinden dolayı օđrenciye özel bir program dahilinde eğitilmeleri gerekiyor. օđrenci, normal օđrenme metotları ile kazanımları edinemiyor veya geç օđreniyor. Sınıfların mevcutlarının fazla olması, օđretmenlerin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmamasından dolayı kaynaştırma օđrencisi sınıfa ve dolayısıyla hayata uyumda birçok sorun yaşıyor.

Ö6 kodlu օđretmen ise “Evet yaşıyorum. օđrenci kendini ifade etmekten kaçınıyor. Düzenli not tutamadığı için konuları takip edemiyor. Kendini ifade etmekte zorlandığı için sınıftan ve derslerden kendini soyutluyor.”

Akran katılımcıların genel olarak kaynaştırma eğitimi alan arkadaşları ile uyum içerisinde olduklarını sadece onların ani davranış değişikliklerinden etkilendiklerini ifade etmişlerdir.

A1 kodlu akran katılımcı “Onlara okul içerisinde yardımcı olmaya çalışıyorum. Kendimce oyunlara dahil ediyorum.”

A5 kodlu akran katılımcı “Derste yapamadığı sorulara yardım ediyorum. օdevlerine yardım edemiyorum çünkü farklı yerlerde oturuyoruz.”

Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Görüşleri

Tablo 4. *Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Görüşleri*

Görüş	Katılımcılar	n
Kaynaştırma eğitimini faydalı buluyorum	Ö1,Ö2,Ö3,Ö5	4
Kaynaştırma eğitimini faydalı bulmuyorum	Ö4, Ö6	2

Araştırmaya katılan öğretmenlere okullarda verilen kaynaştırma eğitimlerini faydalı bulup bulmadıklarını ve genel anlamdaki görüşleri sorulmuştur. Katılımcı öğretmenlerin büyük çoğunluğu kaynaştırma eğitimini faydalı bulurken iki öğretmen faydalı bulmadıklarını ifade etmiştir.

Ö1 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimini faydalı bulduğunu “*Öğrencilerin kendi yeteneklerine göre uygun beceriler elde etmeye fırsat verdiğini*” şeklinde ifade etmiştir.

Ö2 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimini faydalı bulduğunu “*Çocuğun yaşlarıyla beraber eğitim almasına önem veriyorum*” şeklinde ifade etmiştir.

Ö3 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimini faydalı bulduğunu “*Kaynaştırma öğrencileri kendi seviyelerine uygun eğitim alarak arkadaş ortamlarından en az düzeyde kısıtlanmış oluyorlar. Bu sayede hem eğitimden hem de yaşlarıyla geçirecekleri sosyal ortamdan geri kalmamış oluyorlar. Fakat her öğrenci için kaynaştırma olup olmadığını hazır bulunuşlukları dikkatle incelenmelidir. Aksi halde özel eğitim öğrencisi olmadığı halde bu eğitimi alan öğrenciler mevcut.*” şeklinde ifade etmiştir.

Ö4 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimin faydalı bulmadığını “*Ülkemizde özel eğitim görmesi gereken öğrencilerin eğitimi konusunda öğretmenler yeterli düzeyde bilgiye sahip olmaması ve sınıf ortamlarının özel eğitim alan öğrenciye uygun olmamasından dolayı faydalı bulmuyorum.*” şeklinde ifade etmiştir.

Ö6 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimini faydalı bulmadığını “*Kaynaştırma eğitimi alması gereken öğrencilerin bire bir eğitim almaları gerektiğini düşünüyorum. Böylelikle daha fazla verim alınacağını düşünüyorum. Öğrencilerin sosyalleşmesine herhangi bir katkı sağladığını düşünmüyorum. Genellikle bu öğrenciler sınıf tarafından dışlanmış oluyorlar.*” şeklinde ifade etmiştir.

Kaynaştırma Öğrencilerinin Derslerine Girmekte Olan Branş Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Yeterlilikleri ve Ders Öncesi Hazırlıkları Üzerine Görüşleri

Araştırma yapılan öğretmenler kaynaştırma eğitimi hakkında sadece üniversitede lisans düzeyinde aldıkları “özel eğitim” dersine işaret etmiştir. Sadece Ö2 kodlu öğretmen bir kez hizmet içi eğitim aldığını bunun da yetersiz olduğunu söylemiştir. Öğretmenlerin ortak görüşü, okulların kaynaştırma eğitimi için gerekli ortama uygun olmadığı olmuştur. Öğretmenler, genel olarak kaynaştırma eğitiminde kendilerini yetersiz hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Ö2 kodlu öğretmen bu durumu şöyle ifade etmiştir. “*Bu öğrenciler için yeterli materyal yok. Diğer çocukların ortamı neyse aynısı. Eğitim de önemli olan materyal değil o bireyin sınıfın bir parçası olduğunu hissettirmek olduğunu düşünüyorum.*”

Ö3 kodlu öğretmen ise “*Hayır yok. Kendi imkanlarımızla materyaller temin ediyoruz. Derslerde konu ile ilgili etkinlik yapıldığında iki grup oluşturuyorum. İki grubun başkanını kaynaştırma öğrencisinden seçiyorum. Ödev kontrolünü genel de kaynaştırma öğrencilerine veriyorum.*” şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Ö4 kodlu öğretmen ise “*Okulumuzda kaynaştırma öğrencisi için yeterli miktarda materyal bulunmuyor. Öğrencilerin özelliklerine göre BEP hazırlıyorum.*” şeklinde görüş belirtmiştir.

Ö5 kodlu öğrenci ise “*Öğrenciyi derse katılımını sağlamak için onun ilgisini çeken sorular soruyorum. Onun zevk aldığı etkinlikleri yapmaya çalışıyorum.*” şeklinde görüş belirtmiştir.

Velilerinin Çocuklarının Kaynaştırma Eğitimi Almaları Hakkındaki Fikirleri

Araştırmaya katılan velilerin hepsi çocuklarının özel eğitim almasını istediklerini fakat bunun sadece devlet eli ile olmasını istediklerini yazmışlardır.

V1 kodlu veli katılımcı “*...özel olarak onunla ilgilenildiği zaman derslerine çok çalışıyor.*” demiştir.

V2’ kodlu veli katılımcı “*Çocuğumun kaynaştırma eğitimine devam etmesini istiyorum. Gittiği özel kurumu ise beğenmiyorum. Bize aldığı eğitim hakkında bilgi vermiyorlar.*” demiştir.

V3 kodlu veli katılımcı “*Çocuğumun devlet okulunda gerekli eğitimi aldığını düşünüyorum.*” demiştir.

Öğretmen ve Akranların Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Kullandıkları Metaforlar

Tablo 5. Kaynaştırma Eğitimi Hakkındaki Metaforlar

Katılımcılar	Kullanılan Metafor
Ö1	Hiçbir şey
Ö2	Eşitlik
Ö3	Kaktüs
Ö4	Narin ot
Ö5	Müzik listesinden silmeye kıyamadığı ancak dinlemediğim bir şarkı
Ö6	-
A1	Eşittir işareti
A2	Masumiyet

A3	Birlik ve beraberlik
A4	-
A5	Anaokulu
A6	-

Öğretmenlerin kullandıkları metaforlar genel anlamda kaynaştırma eğitimine herhangi bir anlam yüklemediklerini, genel manada kaynaştırma eğitimine olumlu baktıkları gösterilmektedir.

Ö2 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimini “eşitliğe” benzettiğini ifade etmiştir. Bunun sebebi olarak *“Her çocuk farklıdır kaynaştırma öğrencileri +1 fark taşıyan öğrencilerdir.”* demiştir.

Ö3 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimini “kaktüse” benzettiğini ifade etmiştir. Bunun sebebi olarak *“Kendi ortamında büyüyen kaktüs, yeterli su ve güneş aldığıında kendini yok etmeden hayatta kalabilir. Su bilgidir. Bilgi çok fazla olduğunda çürüme başlar, eksik kaldığında kurur dikenleri ortaya çıkar. Kaynaştırma öğrencisinde kafa karışıklığına sebep olur. Güneş ise sevgidir. Yaşlıları arasında sevilmezse dışlanmış toplumdaki uzak bir öğrenci yetişir.”* demiştir.

Ö4 kodlu öğretmen kaynaştırma eğitimi “narin bir ota” benzettiğini ifade etmiştir. Bunun sebebi olarak *“Normal eğitim gören akranlarını kaynayan bir suya ve kaynaştırma öğrencisini bu suya atılmış narin bir ota benzetiyorum. Kaynaştırma öğrencisi bu öğrencilerin içinde eriyip gidiyor. Kendine uygun eğitim yöntemlerinden yoksun bir şekilde herhangi bir bilgi sahibi olmadan kademeleri ilerleyip duruyor. Kendisinde var olan potansiyeli ortaya çıkaramıyor.”* demiştir.

Normal gelişim gösteren akranlarının kaynaştırma eğitimi hakkında kullandıkları metaforlara bakıldığında ise kaynaştırma eğitimine karşı olumlu bir algının var olduğu görülmektedir.

A2 kodlu akran katılımcı *“Kaynaştırmayı masumiyete benzetiyorum. Çünkü onların bizim gibi olması lazım.”* diye ifade etmiştir.

A3 kodlu akran katılımcı *“Kaynaştırmayı birlik beraberliğe benzetiyorum. Çünkü onlarda bizim gibi insan ve bunu hak ediyorlar.”* diye ifade etmiştir.

A5 kodlu akran katılımcı *“Kaynaştırmayı anaokuluna benzetiyorum. Çünkü küçük yaşta çocukların okul hayatına alıştırdığı gibi okula alışıyorlar. Onların problemlerine çözüm arıyor bu eğitimde. Anaokuluna benzetme sebepim bu sorunlarına çözüm bulunuyor.”* diye ifade etmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan veliler çocuklarının genel anlamda aile içinde ve arkadaşları ile iletişiminin iyi olduğunu sadece anlık çekingenlik yaşadıklarını bunların tüm çocukların yaşadığını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Veliler öğrencilerin sosyal anlamda diğer çocuklarla iyi bir iletişim kurduğunu, akademik açıdan ise onunla bireysel ilgilenildiğinde başarısının arttığını söylemişlerdir. Velilerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerine bakıldığında öğrencilerinin kaynaştırma eğitimine devam etmeleri gerektiğini düşündükleri görülmüştür . Bu düşüncelerinin sebebi Bartın’ın Amasra ilçesinde özel eğitim kurumu olmamasından kaynaklı olabilir. Veliler ve kaynaştırma

eğitimi alan öğrencilerin özel eğitim kurumundan faydalanabilmesi için il merkezine gidilmesi gerekmektedir. Velilerin genelinin köylerde yaşadığı göz önünde bulundurulursa, kaynaştırma eğitimini yeterli bulmalarının sebebi bununla açıklanabilir. Kaynaştırma öğrencisinin ebeveyninin, çocuğunun aldığı eğitime yönelik bilgisinin olmaması, öğrencinin gelişiminde, sosyal ve akademik uyumunda yeteri kadar yardımcı olabilmesini engelleyecektir. Bundan dolayı çocuğun aldığı eğitime yönelik veli bilgilendirilmeli ve ğretmen ile birlikte çocuğun eğitimini iş birliği içerisinde yürütmeleri verilen eğitimin başarısını artıracaktır.

Araştırmaya katılan akranlar ise kaynaştırma eğitimi alan arkadaşları ile uyum içerisinde olduklarını sadece onların ani davranış değişikliklerinden etkilendiklerini söylemişlerdir. Kaynaştırma ğrencileriyle sosyal açıdan bir sorun yaşamadıklarını onları oyunlarına dahil ettiklerini ifade ederken, akademik anlamda derste sorun çıkarmadıklarını ve kaynaştırma ğrencilerinin anlamadıkları konularda onlara kendilerince yardım ettiklerini söylemişlerdir. Bu görüşlere göre kaynaştırma öğrencileri sosyal uyum becerilerinde bir sıkıntı yaşamamakta olup, akranlarının tutumunun olumlu yönde olduğu belirlenmiştir. Akranları ile kaynaştırma ğrencilerinin akademik uyum becerileri karşılaştırıldığında ise hazırbulunuşluk düzeylerinin diğer öğrencilerden aşağıda olması sebebiyle problem yaşamaktadırlar.

Öğretmenler, kaynaştırma ğrencilerinin sınıf içinde daha fazla sosyalleşme imknı bulmaları yönünden pozitif bir ortam oluşturduğunu ileri sürerek kaynaştırma eğitimini olumlu bulmaktadır. Öğretmenler, kaynaştırma ğrencilerinin sosyal anlamda uyum sağlamada problem yaşamadıklarını ama akademik açıdan sınıfın düzeyinin gerisinde kaldıkları için problem yaşadıkları ortaya çıkmış ve onların düzeylerine uygun eğitim vermekte kendilerini yetersiz hissettiklerini ifade etmişlerdir. Branş ğretmenlerin kaynaştırma eğitimi hakkındaki görüşlerine bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu kaynaştırma eğitimini faydalı bulurken iki ğretmen faydalı bulmadıklarını belirtmiştir. Bu iki öğretmenin kaynaştırma eğitimini olumsuz bulmasının sebebini ise bu öğrencilerin birebir eğitim almalarının onlar için daha faydalı olduğunu düşünmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Bu görüşler doğrultusunda branş ğretmenlerinin sınıfta, normal gelişim gösteren öğrenciler ile kaynaştırma öğrencileri arasında akademik uyumun tam olarak sağlanamadığı halde kaynaştırma eğitimini faydalı bulmaları ilginç bir sonuç ortaya koymuştur.

Branş ğretmenlerinin araştırma sonucunda sadece kaynaştırma eğitimi hakkında lisans düzeyinde eğitim aldıkları, bunun dışında sadece bir öğretmenin bu konuda tekrar bir eğitim aldığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenler kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yeterli hissetmedikleri görülmüştür. Öğretmenler okulların kaynaştırma eğitimi için yeterli malzemeye sahip olmadığını dile getirmişlerdir. Bu sebeble öğretmenlerin yeterlilik düzeylerini arttırmak için öğretmenlere hizmet içi eğitim verilebilir. Okullardaki materyal seçenekleri artırılmalıdır.

Kaynaştırma ğrencileri hakkında kullanılan metaforlara bakıldığında genel olarak masumiyet temasının ön planda olduğu görülmektedir. Bu algı ğretmen ve öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine olan davranışlarını seçerken daha hassas davranmaya zen gösteriyor olmaları olabilir. Araştırmadın elde

edilen veri sonuçlarına göre mevcut çalışmaya katılan öğretmenler kaynaştırma eğitiminde kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmişlerdir.

İlgili alan yazına bakıldığında çalışmanın sonuçları (Başgöl, Rışvanlı, Başar ve Topçu, 2018; Kargın, Güldenoğlu ve Şahin, 2010; Metin, 2013; Şahin ve Güldenoğlu, 2013) yürütülmüş olan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Başgöl, Rışvanlı, Başar ve Topçu'nun 2018 yılında yürütmüş olduğu çalışma ile bu çalışmada araştırmadaki akran öğrencilerin ve öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine yönelik tutumları olumlu çıkararak aynı sonucu vermiştir. İki çalışmanın aynı sonucu vermesinin başka sebepleri olabileceği gibi bu sebepler arasında öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisine karşı ayırıcı tutum sergilememesi ve davranışlarında hassas olmasından kaynaklı olabilir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı kaynaştırma eğitiminde kendini yeterli bulmamaktadır. Yapılan bir başka çalışma olan Gün Şahin ve Gürbüz'ün (2016) yürütmüş olduğu çalışma, yapmış olduğumuz çalışmadaki sonucu destekler niteliktedir. Öğretmenlerin kendilerini kaynaştırma eğitiminde yeterli bulmamalarının sebebini, bu konuda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmamaları gösterilebilir. Başka bir sebebi ise öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik olumsuz tutumlarının olmasıdır.

Kaynaştırma öğrencilerinin akranları tarafından kabul edilmesinde, öğretmenin olumlu tutumu önemli bir yer tutmaktadır. Bunun için öğretmenin yeterli eğitime sahip olması gerekmektedir. Bu eğitim teorik olarak kalmayıp, uygulamalı hizmet içi eğitim çalışmalarının yapılması kaynaştırma eğitiminin başarılı olmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda bu eğitimle ilgili her branşa özel kaynak hazırlanması akademik olarak kaynaştırma öğrencisinin gelişiminde öğretmene yardımcı olacaktır. Bu görüşler doğrultusunda branş öğretmenlerine kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim verilmeli ve velilere de kaynaştırma eğitimi hakkında bilgi verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Referanslar

- Alexandrovna, T. A. (2013). Program support of thinking activity development of primary schoolchildren with cerebral palsy. *International Journal of Learning and Teaching*, 5(2), 50-54.
- Ataman, A. (2011). Özel eğitime giriş. A. Ataman (Ed.). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* içinde (s. 19-74). Ankara: Gündüz Eğitim.
- Başgöl,Ş., Rışvanlı, B., Başar, G., Topçu, F.(2018). Okul öncesi kaynaştırma öğrencileri ile ilgili akran, veli ve öğretmen algılarının incelenmesi.*erken Çocukluk Eğitimi Çalışma Dergisi*, 3(1),17-31.
- Brophy, E. J., Good, L. T., & Nedler, E. S. (1979). *Teacher in the preschool*. New York: Harper and Row Publishers Inc.
- Büyüköztürk, S., Kılıç Cakmak E., Akgün O.E., Karadeniz, S. & Demirel F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Cagran, B., & Schmidt, M. (2011). Attitudes of Sşovene teachers towards the inclusion of pupils with different types of special needs in primary school. *Educational Studies*, 37 (2).
- Cavkaytar, A. (2017). Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar ve Özel Eğitim, (Ed.: Diken, İ.H.), *Özel Eğitime Gereksinim Duyan Çocuklar ve Özel Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Chubon, R. (1982). An analysis of research dealing with the attitudes of professional toward issability. *Journal of Rehabilitation*, January, February, March, 25-29.
- Combs, R. H., & Harper, J. L.(1967). Effects of labels on attitudes of educator toward handicapped children. *Exceptional Children*. 33, 399-403.
- Çetinkaya, Ç., & Döner, İ. (2012). Türkiye'de üstün yeteneklilere tanınan hakların incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 7-20.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Geliştirilmiş 2. Baskı) , Ankara: Anı Yayıncılık.

- Gün Şahin, Z., Gürbüz, R. (2016).Kaynaştırma öğrencilerini eğiten ortaokul öğretmenlerinin yeterlilikleri üzerine. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1),138-160.
- Horne, M. D. (1985). *Attitudes toward handicapped students: Professional, peer and parent reactions*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Jordan, A., Schwartz, E., McGhie-Richmond, D. (2009). Preparing teachers for inclusive classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(4), 535-542.
- Kargın, T., Güldenöğlu, B. ve Şahin, F. (2010). Genel Eğitim Sınıflarındaki Özel Gereksinimli Öğrenciler İçin Yapılması Gereken Uyarlamalara İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10 (4), 2431-2464.
- Metin, Ş.(2013). Türkiye’de okul öncesinde kaynaştırmaya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi* 8(1).
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2014). *Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği*. Ankara: MEB Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (2015). Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2014-2015. <http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-istatistikleri-orgun-egitim-2014-015/icerik/153>
- OECD (1995). *Integrating students with special needs into mainstream schools*. Paris: OECD Publications.
- Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (573 Sayılı). (1997). 06.06.1997 Tarih ve 23011 Sayılı Resmi Gazete.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. (2006). 31.05.2006 Tarih ve 26184 Sayılı Resmi Gazete.
- Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu (2916 sayılı).(1983) 15.1.1983 Tarih ve 18192 Sayılı Resmi Gazete.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme Yöntemleri* (M. Bütün ve S. B. Demir, çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Sucuoğlu, B. (2006). Eğitimde kaynaştırma modeli. *İlköğretim Eğitimci Dergisi, Kök Yayıncılık*, 4, 6-10, Ankara.
- Şahin, F., & Güldenöğlu, B. (2013). Engelliler konusunda verilen eğitim programının engellilere yönelik tutumlar üzerindeki etkisi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 214-239.
- Topçu, E. Katılmış, A.(2013). Yarı zamanlı kaynaştırma eğitimi alan ortaokul öğrencilerinin Sosyal bilgiler dersine yönelik düşünceleri.*Sakarya University Journal of Education*, 3(3), 48-81.
- Villa, A.R., Thousand, S.J. (1995). *Creating an inclusive school*. Association for Supervision and Curriculum Development. U.S.A., 9, 19-36.
- Yıldırım, A., & Şimşek H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (7. Basım). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Education is the most crucial factor enabling continuity of society and keeping up with its needs. Whole society should include themselves in education system to increase its success and impact. But each person in a society has different competence level. If the difference between the normal competence level and student's competence level is under certain limit, the student cannot make use of education. Unfortunately, general education service falls behind the needs of students with insufficient competence. These students should have special education for higher level competence. They should have different educational environment according to their incompetency types and levels. These environments vary from the least restrictive educational institutions to the most restrictive ones such as boarding schools (Ataman,2011). The least restrictive environment is inclusive education.

The inclusive education is the education model providing all students a qualified education which helps them share experiences with their peers. The inclusive education has become more important recently. The most crucial factor in this education is teacher. They should have enough knowledge and competence about inclusive education. To contribute to inclusive education field, our study is conducted with qualitative method.

The aim of the study is to point opinions of teachers, parents and peers with normal development about social and academic cohesion of students who have inclusive education at secondary schools. In the study, case study and exception method which are the samples of qualitative method are used. Criterion sampling approach which is one of the purposeful sampling method is adopted. The sample consists of 5 students having inclusive education, 6 peer students with normal development, 7 branch teachers and 4 parents of students having inclusive education at a state school in Amasra district in Bartın. Reviewing the literature, researchers has created an interview form for teachers, normal developed students and parents. Using the form as base, a structured interview is conducted. Descriptive analysis is used and questions are used as code. Results shows that social cohesion of students having inclusive education is positive according to their peers, teachers and parents included in the study. On the other hand, the difference between students having inclusive education and their peers in terms of academic competence.

It is observed that branch teachers find themselves insufficient in terms of inclusive education. They state that school are not well-equipped for inclusive education. So teachers should be provided on-the-job training activities to increase their sufficiency. Also, materials used at schools should be increased.

In acceptance of students having inclusive education by their peers, teachers should have enough education because their attitudes are crucial. Besides theoretical training, applied on-the-job training will increase the success. Moreover, preparing special resources for each branches about inclusive education will help teachers in increasing their students' academic success.

Key Words: Inclusive education, social cohesion, academic cohesion skills.